

УДК

Універсальна десяткова класифікація (УДК) – це міжнародна багатомовна класифікаційна система, що об'єднує всі галузі знань в єдиній універсальній структурі з загальною десятковою нотацією.

Таблиці УДК призначені для систематизації документів, пошуку інформації та організації фондів документів з усіх галузей знань у бібліотеках, видавництвах, інформаційних центрах тощо.

Таблиці УДК перекладені і видані 57 мовами, їх використовують 130 країн світу. Універсальна десяткова класифікація (УДК) є інтелектуальною власністю міжнародної некомерційної організації „Консорціум УДК”, що знаходиться у Нідерландах.

З метою впровадження україномовної системи УДК у 1997 році Державною науковою установою „Книжкова палата України імені Івана Федорова” було розроблено проект „Класифікаційна система України”, який передбачав створення еталонних таблиць українською мовою. Книжкова палата України за фінансового сприяння Міжнародного фонду „Відродження” придбала ліцензію Консорціуму УДК на переклад видання і розповсюдження УДК українською мовою та стала ексклюзивним власником УДК в Україні.

29 березня 2017 року після офіційного опублікування набула чинності Постанова Кабінету Міністрів України від 22 березня 2017 року №177 „Про припинення використання Бібліотечно-бібліографічної класифікації та впровадження Універсальної десяткової класифікації”.

Побудова та властивості УДК

Основна таблиця

0 Загальний клас

1 Філософія. Психологія

2 Релігія. Теологія (богослов'я)

3 Суспільні науки

4 (вільний з 1961 р.)

5 Математика. Природничі науки

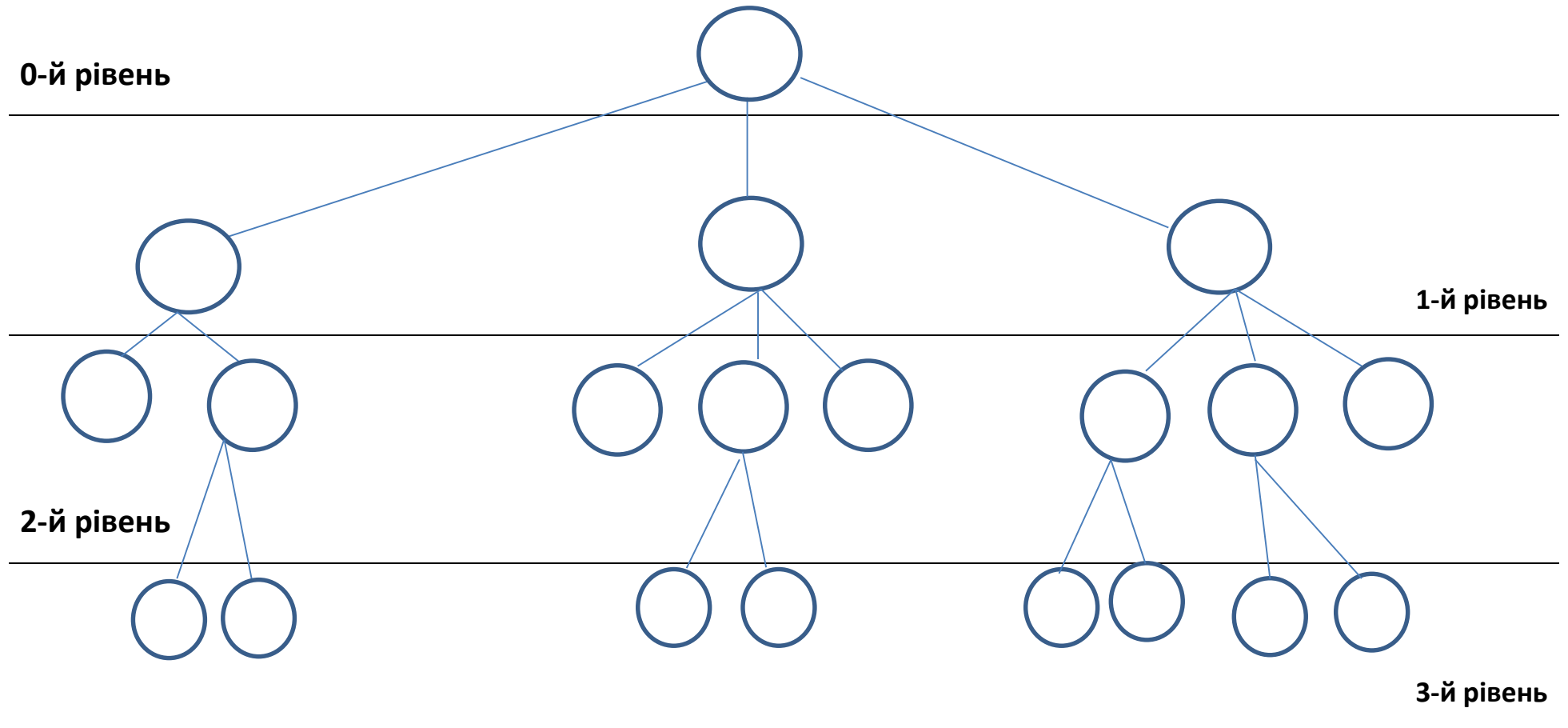
6 Прикладні науки. Медицина. Техніка

7 Мистецтво. Декоративно-прикладне мистецтво. Фотографія. Музика. Ігри. Спорт

8 Мова. Мовознавство. Художня література. Літературознавство

9 Географія. Біографії. Історія

ІЄРАРХІЧНИЙ ПРИНЦИП ПОБУДОВИ ТАБЛИЦЬ УДК

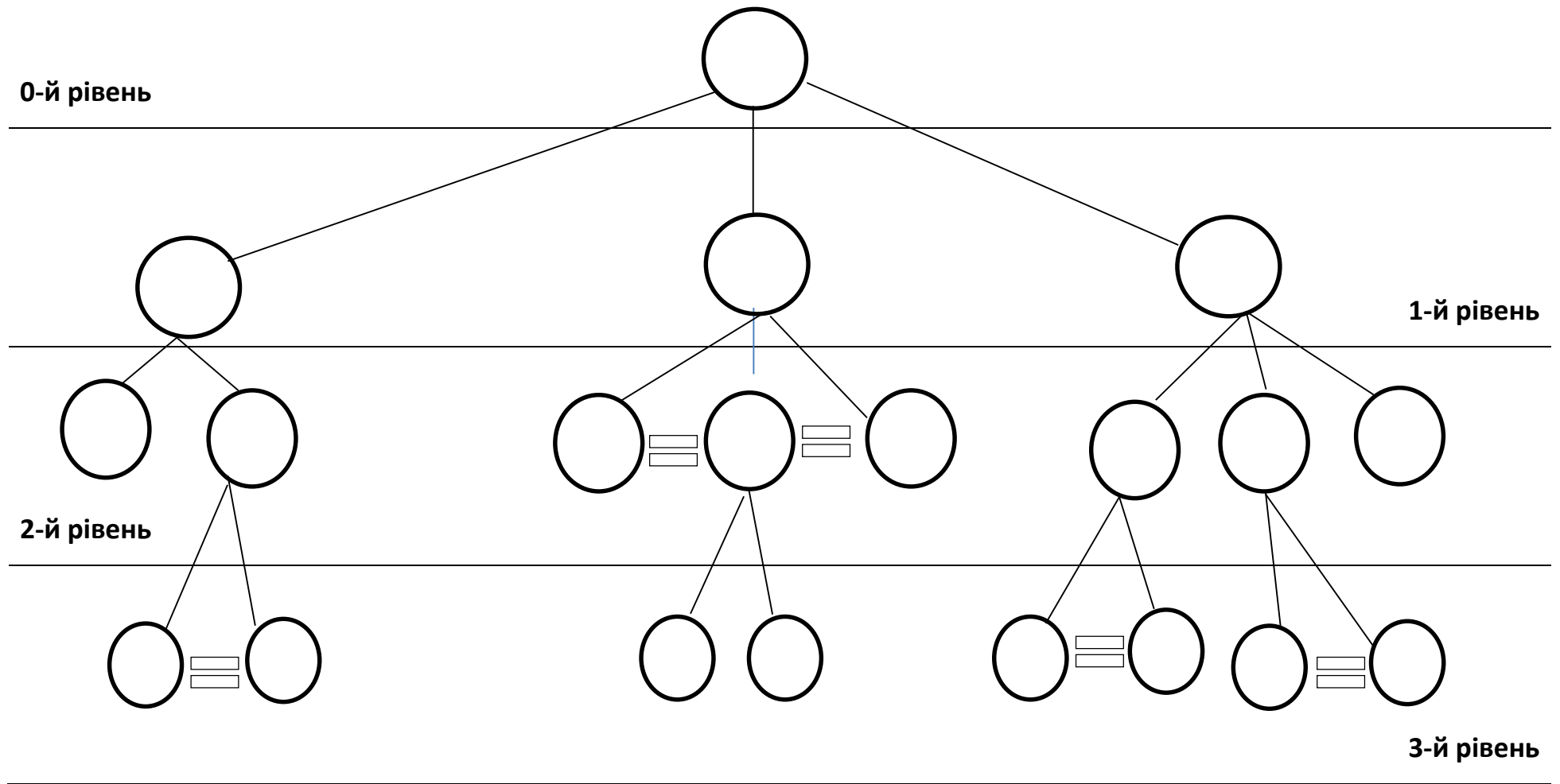
ІЄРАРХІЧНИЙ ПРИНЦИП ПОБУДОВИ КЛАСІВ УДК

0						
1						
2						
3						
4						
5						
6	60					
7	61					
8	62	620				
9	63	621	621.0			
	64	622	621.1			
	65	623	621.3	621.31		
	66	624	621.4	621.32		
	67	625	621.5	621.33		
	68	626	621.6	621.34		
	69	627	621.7	621.35		
		628	621.8	621.36		
		629	621.9	621.37		
				621.38		
				621.39		
					621.391	
					621.394	
					621.395	
					621.396	621.396.1
					621.397	621.396.4
					621.398	621.396.6

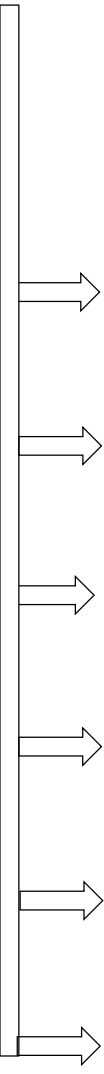
ІЄРАРХІЧНИЙ ПРИНЦИП ПОБУДОВИ КЛАСІВ УДК

0	Загальний клас
00	Загальні питання науки та культури
001	Наука та знання в цілому. Організація розумової праці
004	Комп'ютерна наука та технологія. Застосування комп'ютера
004.8	Штучний інтелект
004.83	Міркування
004.832	Рішення проблем
004.832.2	Пошук рішення
004.832.22	Представлення проблеми

МЕТОД ФАСЕТНОГО АНАЛІЗУ

ФАСЕТНИЙ ПРИНЦИП ПОБУДОВИ КЛАСІВ УДК

667.6	Покриття і технології їх нанесення. Лакофарбові засоби. Оліфи
667.633	Покриття за складом
667.634	Покриття за способами нанесення
667.635	Покриття за засобами висушування
667.636	Покриття за типом підкладки
667.637	Покриття за їх властивостями і використанням

ДОПОМІЖНІ ТАБЛИЦІ УДК

Складаються з таблиць знаків, визначників, нотацій

- Таблиця 1а. Знаки з'єднання: приєднання +, поширення /
- Таблиця 1б. Знаки відношення :, закріплення послідовності ::, групування []

Таблиця 1с/1к. Загальні визначники

- Таблиця 1с. Загальні визначники мови =...
- Таблиця 1d. Загальні визначники форми документів (0...)
- Таблиця 1е. Загальні визначники місця (1/9)
- Таблиця 1f. Загальні визначники рас, етнічних груп та народів (=...)
- Таблиця 1g. Загальні визначники часу "..."
- Таблиця 1h. Запозичені нотації не з УДК *, A/Я, A/Z
- Таблиця 1к. Загальні визначники основних характеристик (властивостей, матеріалів, процесів, відношення, зв'язків та дій, осіб) -0...
- **Спеціальні визначники -1/-9, .01/.09, '01/'09**

ТАБЛИЦІ Іс/Ік. ЗАГАЛЬНІ ВИЗНАЧНИКИ

=... Таблица 1с. Загальні визначники мови

Загальні визначники мови позначають мову або лінгвістичну форму документа, зміст якого виражено основним індексом УДК.

Таблиці Іс є основним місцем таблиць УДК, де перелічено мови та яка служить джерелом для підрозділу мов класів 811 „Мови” (як предмет вивчення), 821 „Література окремими мовами” та Табл. Іf „Загальні визначники етнічних груп”. Їх використовують для позначення багатомовних документів та перекладів з різних мов. Їхній розпізнавальний символ =...(знак рівності)

=161.2 Українська мова

=111 Англійська мова

821.161.2.030=111 Українська література в перекладі англійською мовою

53(035)=134.2 Довідник з фізики іспанською мовою

54(038)=111=133.1=112.2=161.1=161.2 Словник з хімії англійською, французькою, німецькою, російською та українською мовами

54(038)=00

ТАБЛИЦІ Іс/Ік. ЗАГАЛЬНІ ВИЗНАЧНИКИ

(=...) Таблица Іf. Загальні визначники рас,
етнічних груп та народів

Вони утворюються із загальних визначників мов (Табл. Іс) за допомогою розміщення їх у круглих дужках, що також дає змогу чіткіше відрізнити мовно-культурні групи.

=111 Англійська мова

(=111) Англійці

=161.2 Українська мова

(=161.2) Українці

=214.58 Циганська мова

(=214.58) Цигани

398(=133.1) Фольклор французів

391(=161.2) Національний одяг українців

94(=16) Історія слов'ян

ТАБЛИЦІ Іс/Ік. ЗАГАЛЬНІ ВИЗНАЧНИКИ

(0...) Таблица ID. Загальні визначники форми документів

Загальні визначники форми документів (Таблиця ID) мають символ (0...). Їх застосовують для класифікації документів за формою і характером викладу: підручник, довідник, словник тощо.

53(035) Довідник з фізики

53 Фізика

(035) Довідники

54(075.8) Підручник для вузів з хімії

54 Хімія (075.8)

Підручники для вузів

346(477)(094.4) Господарський кодекс України

346 Господарське право

(477) Україна

(094.4) Кодекси

61(091)(075.8) Історія медицини: підручник

61 Медицина

(091) історичний аспект викладу матеріалу

(075.8) Підручники для вузів

ТАБЛИЦІ Іс/Ік. ЗАГАЛЬНІ ВИЗНАЧНИКИ

(1/9) Таблиця ІЕ. Загальні визначники місця

Загальні визначники місця застосовуються для позначення географічного розташування, місцезнаходження або іншого просторового аспекту предмета, вираженого основним індексом. Вони дають змогу виділяти місце і простір взагалі, фізико-географічні зони та області, ріки, моря, океани, країни та території сучасного та стародавнього світу.

(1-2) Найнижчі адміністративні одиниці. Населені пункти

(1-21) Муніципалітети. Міський... Міські райони

(1-22) Селищні общини, округи. Сільський... Сільські райони

(1-25) Центри штатів, областей. Адміністративні центри, столиці держав

(477) Україна

(477-25) Столиця України –Київ

(477.46) Черкаська область

(477.46-25) Обласний центр – Черкаси

(477.46-21) Міста Черкаської області (крім обласного центру)

(477.46-21Золотоноша) Місто Золотоноша

(477.46-22Мошни) Село Мошни

94(477.46-22Мошни) Історія села Мошни

ТАБЛИЦІ Іс/Ік. ЗАГАЛЬНІ ВИЗНАЧНИКИ

(1/9) Таблиця ІЕ. Загальні визначники місця

(1-074) Окуповані зони

(1-075) Неокуповані зони

(477) Україна

(477.62) Донецька область

(477.62-074) Окупована частина Донецької області

(477.62-075) Некупована частина Донецької області

ТАБЛИЦІ Іс/Ік. ЗАГАЛЬНІ ВИЗНАЧНИКИ

”...” Таблица ІГ. Загальні визначники часу

Загальні визначники часу застосовують для утворення підрозділів за хронологічним принципом

”14” – П’ятнадцяте століття нашої ери. XV ст.

”19” – Двадцяте століття нашої ери. XX ст.

”1941/1945” – 1941-1945 рр.

821.133.1.09”04/18”(075.8) Історія французької літератури (від Середньовіччя – до початку XX століття) Навчальний посібник

ТАБЛИЦІ Іс/Ік. ЗАГАЛЬНІ ВИЗНАЧНИКИ

"..." Таблиця ІГ. Загальні визначники часу

"65" Періоди цивілізацій та культур

"652" Стародавній світ. Античність. Східна античність. Класична античність

"653" Середні віки. Середньовіччя

"654" Новий та новітній час (від епохи Відродження до 21 століття)

821(4).09"653" Література Європейського середньовіччя

ТАБЛИЦЯ Іh. ЗАПОЗИЧЕНІ НОТАЦІЇ. НОТАЦІЇ НЕ З УДК

Запозичені позначення * (зірочка, астериск), нотації не з УДК. За допомогою зірочки (астериска) до індексу УДК приєднуються нотації (не з УДК) у вигляді літер, слова, знака, числа, номера тощо, запозичених з інших джерел. Такі нотації використовуються для деталізації теми, а зірочка дає змогу відокремити їх від індексів УДК. За допомогою зірочки можна також приєднувати нотації для позначення відсутніх в УДК понять.

546.42.027*90 Стронцій 90 (атомне масове число ізоотопу)

796.83*кг51 Найменша вагова категорія (максимум 51 кг) у боксі

ТАБЛИЦЯ Іh. ЗАПОЗИЧЕНІ НОТАЦІЇ. НОТАЦІЇ НЕ З УДК

Алфавітне підрозділяння А/Я, А/З

Алфавітне підрозділяння власних назв, акронімів та аббревіатур можна приєднувати безпосередньо до індексів УДК без зірочки й проміжку.

Алфавітне підрозділяння загальних визначників місця (Табл. 1e) необхідно розміщувати в дужках. Для зручності рекомендується використання стандартних аббревіатур замість повних назв

(477.46-21Чигирин) Місто Чигирин

027.625.022(477)НБУД Національна бібліотека України для дітей

ТАБЛИЦІ Іс/Ік. ЗАГАЛЬНІ ВИЗНАЧНИКИ (залежні)

-0... Таблиця Ік. Загальні визначники основних характеристик

-02 Властивості

Визначники -02 позначають загальні властивості, атрибути або ознаки об'єктів та суб'єктів.

Визначники -02 використовуються в усіх класах Основної таблиці. Вони не можуть застосовуватись самостійно або розміщуватись попереду в складному індексі. Вони завжди приєднуються до основного індексу або нотації, які позначають тему, що класифікується.

37.016:003-028.31 Основи читання та письма

37.016:511-028.31 Основи числа, арифметика

Основи правознавства: підручник

34-028.31(075.8)

-028.31 Елементарний

ТАБЛИЦІ Іс/Ік. ЗАГАЛЬНІ ВИЗНАЧНИКИ (залежні)

-0... Таблица Ік. Загальні визначники основних характеристик

-03 Матеріали

Загальні визначники -03 використовуються для позначення матеріалів або складників, з яких виготовлені предмети або вироби.

Матеріали, як такі, у більшості випадків відображаються в розділах 66 та 67, де вони розглядаються з точки зору їх обробки та виготовлення виробів з них. Документи загального характеру про всі матеріали чи деякі з них з певної точки зору (наприклад, небезпечні матеріали) повинні збиратися в 620.2

Визначники -03 застосовуються в усіх розділах УДК (крім передбачених винятків, наприклад, у 613.2, 616-03), якщо аспект матеріалу є другорядною характеристикою предмета у змісті документа.

ТАБЛИЦІ Іс/Ік. ЗАГАЛЬНІ ВИЗНАЧНИКИ (залежні)

-0... Таблица Ік. Загальні визначники основних характеристик

-04 Процеси, відношення (зв'язки) та дії

Визначники -04 позначають зв'язки між поняттями (зокрема-042) та процеси, дії та операції в будь-якій галузі. Вони використовуються в усіх розділах основної таблиці. Там, де такі процеси вже достатньо деталізовані в основному класі, даний визначник може використовуватись за бажанням.

Визначники -04 не повинні використовуватись окремо або першими у складних індексах. Вони завжди приєднуються до основного індексу.

338.34.055-044.55 Зростання виробництва

-044.55 Кількісне зростання. Надлишок

338.34.055-044.57 Зниження виробництва

-044.57 Зменшення. Зниження. Скорочення

ТАБЛИЦІ Іс/Ік. ЗАГАЛЬНІ ВИЗНАЧНИКИ (залежні)

-0... Таблица Ік. Загальні визначники основних характеристик

-05 Особи та характеристики осіб

Визначники -05 позначають зайнятість або пов'язаних з чимось осіб та їхні характеристики.

Визначники -05 застосовуються в усіх розділах основних таблиць якщо аспект особи є другорядним щодо змісту предмета, вираженого індексом основної таблиці

324-051 Виборці

347.96-055.2 Жінки юристи

616.083-055.1 Санітари-чоловіки

СПЕЦІАЛЬНІ ВИЗНАЧНИКИ

Спеціальні визначники **-1/-9**, **.01/.09** та **'0/'9** мають обмежені сфери застосування. Кожен з цих видів визначників застосовувати для позначення характерної деталізації, що повторюється в тих розділах основної таблиці, для яких вони розроблені та в яких розміщені. Таким чином, на відміну від загальних визначників, група спеціальних визначників з однією й тією самою нотацією може мати різне значення в різних розділах УДК. Однак в одному розділі вони завжди означають однакові характеристики, що повторюються незалежно від того чи вони використовуються з основним індексом УДК, чи додаються до підрозділів цього індексу.

СПЕЦІАЛЬНІ ВИЗНАЧНИКИ

1. Визначники з крапкою нуль .01/.09

| 37.011 Основні концепції

Основні концепції освіти в середній школі

373.5.011

373.5 – середня школа

.011 спецвизначник

2. Визначники з –дефісом

| 82-1 Поезія. Поєми. Вірші

821.161.2-1 українська поезія

821.161.2 українська література

СПЕЦІАЛЬНІ ВИЗНАЧНИКИ

Спеціальні визначники з апострофом '0/'9 від інших спецвизначників є більш специфічними визначниками та виконують, головним чином, синтетичну або інтегруючу функцію, позначаючи складні поняття за допомогою складної нотації. В одних випадках вони наведені повністю у вигляді таблиць

|82'0 Походження та періоди літератури

|82'06 сучасна література

821.161.2'06 сучасна українська література

821.161.2 українська література

В інших випадках утворюються з відповідних підрозділів основних індексів за допомогою паралельного підрозділу. Комбінування індексів за допомогою їхнього з'єднання знаком '(апостроф), коли до одного індексу через апостроф приєднується закінчення іншого індексу.

СПЕЦІАЛЬНІ ВИЗНАЧНИКИ

546.561'131 Хлорид міді

утворився з

546.561 Одновалентна мідь

546.131 Хлориди

При цьому у другому випадку індекс *546 Неорганічна хімія* замінюється апострофом.

329.17'23'12 Націоналістично-республікансько-ліберальні партії

329.17 Націоналістичні партії

329.23 Республіканські партії

329.12 Ліберальні партії

У другому і третьому випадку індекс *329 Партії* замінюється апострофами

СПЕЦІАЛЬНІ ВИЗНАЧНИКИ

Спеціальні визначники можуть застосовуватися як поодинці так і в комбінації з іншими визначниками

1. Застосування кількох однотипних визначників (однорідний ланцюг)

821.161.2.02.09 Літературні дослідження, критика шкіл, течій та рухів української літератури

2. Застосування кількох визначників різних видів (комбінований ланцюг)

821.161.2-2.09 Критика українських драматичних творів

ПАРАЛЕЛЬНИЙ ПІДРОЗДІЛ

611.2 підрозділяти як 616.21/.26, тобто підрозділи 616 є вихідними індексами, закінчення яких можна приєднувати до потрібних індексів у розділі 611.

Різниця полягає лише у тому, що індекси,

у лівому стовпчику означають
поняття анатомії

а у правому – патології

611.21 Ніс	відповідає	616.21 Ніс
611.22 Гортань	відповідає	616.22 Гортань
611.23 Трахея	відповідає	616.23 Трахея
611.24 Легені	відповідає	616.24 Легені
611.25 Плевра	відповідає	616.25 Плевра
611.26 Діафрагма	відповідає	616.26 Діафрагма

ЗНАКИ УДК

1. Знак приєднання + (плюс)

622+669 Гірнична справа та металургія

669+622 Металургія та гірнична справа

746.3+746.5 Вишивка хрестиком та бісером

746.3 Вишивання

~~746.4 Кравецьке ремесло. Виготовлення одягу. Шиття. В'язання~~

746.5 Роботи з використанням бісеру

2. Знак поширення / (навскісна риска)

746.3/.5 Вишивка хрестиком та бісером. Шиття. В'язання

394.2/.3 Народні гуляння з іграми та хороводами

394.25 Карнавали. Маскаради

394.2 Національні свята. Народні свята. Народні гуляння

394.26 Вихідні дні, святкові дні

394.3 Ігри. Хороводи. Танці. Бали

Знаки УДК

3. Знак відношення : (двокрапка)

330.34:502.17 Економіко-екологічні аспекти сталого розвитку

330.34 Економічний розвиток

502.17 Захист навколишнього середовища загалом

911.9:712.2](477.5) Регіональне ландшафтне планування: теорія, методологія, практика

911.9 Прикладна (практична) географія

912.2 Планування ландшафту загалом

(477.5) Лівобережна Україна

911.9(477.5)

712.2(477.5)

ЗНАКИ УДК

4. Знак подвійного відношення : : (подвійна двокрапка)

53::2 Введение в теофизику. Осмысление многомерного иерархического Творения Бога разумом фізика

341.215.2::796.032 Міжнародний олімпійський комітет

Цей знак використовують, коли потрібно зазначити, що індекс після подвійної двокрапки деталізує тему, є її частиною і що зворотний порядок розташування індексів матиме вже інший зміст (використовується дуже рідко)

ЗНАКИ УДК

5. Квадратні дужки [...]

Квадратні дужки [...] – знак, який застосовують у складних та складених індексах усіх розділів УДК. За квадратні дужки виносять визначники, що є спільними для двох і більше індексів, а також виносять індекс, який повторюється

342.7:614.2](477) Захист прав і свобод людини у сфері охорони здоров'я : виклики та реалії реформ